

Echte impact van investeringen

Dr. Karen Maas (1970) is assistent professor bij de Erasmus School of Economics en directeur van de MVO-opleiding aan deze universiteit. Maas geldt in Nederland als de belangrijkste deskundige op het gebied van impactmeting. In de volgende afleveringen zet zij de schijnwerpers op de overheid, investeerders en ook publiek-private partnerschappen.

maas@ese.eur.nl

Over *impact investing* of impactinvesteringen wordt vaak gesproken. Het is een van de nieuwe hippe onderwerpen van de afgelopen jaren. Het is een prachtig concept dat kan bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke problemen. De uitdaging is nu om de woorden om te zetten in daden.

Alle investeringen leiden tot sociale, milieu en economische effecten. Toch kijken investeerders nog steeds voornamelijk naar het financiële rendement. De aandacht voor milieu- en sociale effecten van investeringen is de laatste jaren wel sterk toegenomen. Zo toont het 'Global Sustainable Investment Review 2012', van de Global Sustainable Investment Alliance (GSIA), dat het belegd en geïnvesteerd vermogen waarbij de milieu-, sociale en governance-aspecten (ESG) worden meegewogen in 2012 13,6 triljoen dollar (een bedrag met 18 nullen!) is. Dit is goed voor 17 procent van het totaal belegde vermogen wereldwijd. Europa neemt hiervan 65 procent voor haar rekening.

Dit zijn hoopgevende cijfers in een tijd waarin de financiële sector onder druk staat om haar waarde aan te tonen. Het suggereert ook dat er wereldwijd een grote groep investeerders geïnteresseerd is om bedrijven, projecten en ideeën te financieren die bijdragen aan duurzame ontwikkeling. Investeerders gebruiken vaak meerdere strategieën om tot een duurzaam resultaat te komen. De meest gebruikte strategie voor ESG-investeringen is negatieve screening en uitsluiting (61 procent), ESG integratie (46 procent), *corporate engagement* en aandeelhouders activisme (35 procent). Daarnaast gebruikt 29 procent op normen gebaseerde screening en *best-in-class* als strategie. Impactinvesteringen worden als strategie nog maar weinig gebruikt (0,002 procent) en dan voornamelijk in de USA. Bij ESG-investeringen is de doelstelling nog steeds om een financieel rendement te behalen en daarnaast om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen, ook wel 'finance first' genoemd. Impactinvesteringen gaan een stap verder. Hierbij wordt geïnvesteerd in bedrijven, organisaties of fondsen met de expliciete doelstelling een positief en meetbaar milieu- en sociaal effect te genereren

en daarnaast een financieel rendement te behalen, ook wel 'impact first' genoemd. Dit is een essentieel verschil. Impactinvesteringen onderscheiden zich dus scherp van traditionele ESG-investeringen. Ook zijn impactinvesteringen anders dan donaties of giften: er wordt terugbetaling met een rendement verwacht. Voorbeelden van een impactinvestering is het investeren in een sociale onderneming om op deze manier werkgelegenheid te creëren voor een specifieke doelgroep, maar ook micro-financiering of het investeren in duurzame energie.

Hoewel impactinvesteringen positieve maatschappelijke effecten beogen, kunnen ze ook negatieve effecten veroorzaken. Zo kan het investeren in landbouwprojecten in ontwikkelingslanden inkomen, werkgelegenheid en landbouwproducten opleveren. Belangrijk is dan wel dat de werknemers een acceptabel salaris krijgen en onder goede arbeidsomstandigheden werken. Ook moet er aandacht zijn voor bijvoorbeeld duurzame landbouw waarbij weinig pesticiden worden gebruikt. Het is van belang om alle effecten van de impactinvesteringen te meten om inzichtelijk te maken of deze tot een netto positief maatschappelijk effect leiden. Dat ervaring nog vrijwel ontbreekt is lastig. Beschikbare methodieken staan nog in de kinderschoenen.

In de huidige praktijk zien we dat (institutionele) beleggers voornamelijk de impact van hun huidige (ESG) portefeuille in kaart willen brengen. Dit is een mooie eerste stap om op impact te kunnen sturen, maar dit is nog geen impactinvestering. Bij impactinvestering zou je vanuit maatschappelijke uitdagingen moeten redeneren. Waar kan ik met mijn geld een bijdrage leveren aan het oplossen van een maatschappelijk probleem en hoe kan ik hier een rendement uit halen?

Een mooi voorbeeld van deze manier van denken zijn

Social Impact Bonds (SIB). Bij een SIB investeren private partijen in de aanpak van een maatschappelijk probleem dat de overheid veel geld kost, zoals werkloosheid. De overheid betaalt hen terug, inclusief een eventueel rendement, met het geld dat zij door deze investering bespaart. In Groot-Brittannië en de Verenigde Staten is al volop ervaring opgedaan met deze investeringsconstructie.

ABN Amro, gemeente Rotterdam, Start Foundation en de Buzinezzclub hebben recent gezamenlijk de eerste SIB van Nederland gelanceerd. ABN Amro en Start Foundation investeren 680 duizend euro in het Rotterdamse bedrijf de Buzinezzclub. Dit bedrijf helpt jaarlijks tachtig Rotterdamse werkloze jongeren zonder startkwalificatie aan het werk of terug naar school, waardoor de jongeren minder lang dan gemiddeld aanspraak doen op een uitkering. De gemeente Rotterdam betaalt de investeerders terug op basis van het aantal uitkeringen dat zij hierdoor heeft bespaard.

Interessant voor de investeerders is dat met het geïnvesteerde geld een aantoonbare maatschappelijke impact wordt gerealiseerd en dat een van tevoren afgesproken rendement kan worden behaald. De prestaties, in dit geval reductie in uitkeringsdagen, bepalen het rendement. Start Foundation kan na terugbetaling het geld opnieuw investeren in andere projecten. De gemeente Rotterdam verschuift van subsidies naar preventieve en resultaatgerichte financieringsmodellen. Een 'win-win' situatie mits er een goede impactmeting wordt uitgevoerd. Hoe weet je anders dat er niet aan *cherry picking* wordt gedaan waarbij alleen de meest talentvolle en ambitieuze jongeren deelnemen aan het traject?

Ook voor vermogensfondsen, goede doelen en andere maatschappelijke organisaties is het interessant om met

impact investeringen aan de slag te gaan. De doelstellingen van deze organisaties zijn namelijk al gericht op het behalen van een positief maatschappelijk effect. Zij zijn steeds meer op zoek naar mogelijkheden om hun geld, wat zij normaal uitgeven via schenkingen, subsidies of door het financieren van eigen projecten en activiteiten, te gebruiken voor impactinvestering. Het is jammer dat deze organisaties nog weinig nadenken om hun vermogen, het geld dat moet renderen, ook in te zetten om een positieve impact te behalen.

Immers een vermogensfonds beheert een (stam)vermogen. Veel fondsen gebruiken het rendement op dit vermogen om projecten of goede doelen te ondersteunen. Met andere woorden Dus met het rendement op hun vermogen gaan zij goede dingen doen. De vraag of het belegde vermogen negatieve maatschappelijke effecten veroorzaakt wordt vaak niet overzien. Laat staan dat dit geld wordt ingezet voor impactinvesteringen. Waarom zoeken deze fondsen niet actiever naar mogelijkheden om positieve impact te realiseren tijdens het beheren van dit vermogen? Als dit vermogen wordt ingezet voor impactinvesteringen kan er wellicht een groter maatschappelijk rendement worden behaald dan ooit met activiteiten, betaald uit het rendement op dat vermogen, kan worden bereikt.

Tegenwoordig zegt vrijwel elke partij die vermogen beheert, hetzij eigen middelen of middelen van klanten, iets te doen of te willen doen met impactinvestering. Toch zijn er nog weinig partijen die hun impact meten en daadwerkelijk sturen op de maatschappelijke impact. De intentie en de mogelijkheden zijn er. Nu gaat het om de volgende stappen 'doen, meten en sturen', zodat we met het geld een zo groot mogelijke positieve maatschappelijke bijdrage kunnen leveren. ■ www.impactmeten.nl

